

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 11ης Απριλίου 1973 *

Στην υπόθεση 76/72,

η οποία έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal du Travail των Βρυξελλών προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ και με την οποία το εν λόγω δικαστήριο ζητεί, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του μεταξύ

Michel S., κατοίκου Βρυξελλών,

και

Fonds national de reclassement social des handicapés, των Βρυξελλών,

την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους R. Lecourt, πρόεδρο, R. Monaco και P. Pescatore, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, H. Kutscher (εισηγητή), C. O'Dalaigh και M. Sørensen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Mayras
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

- 1 Το Tribunal du Travail των Βρυξελλών, με απόφασή του της 10ης Νοεμβρίου 1972, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Νοεμβρίου 1972, έθεσε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, το προδικαστικό ερώτημα αν τα πλεονεκτήματα που προβλέπονται από το βελγικό νόμο της 16ης Απριλίου 1963 περί κοινωνικής αποκαταστάσεως των μειονεκτούντων προσώπων αποτελούν κοινωνικά πλεονεκτήματα υπό την έννοια του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, της 15ης Οκτωβρίου 1968 (Ε.Ε. ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).
- 2 Από το φάκελλο προκύπτει ότι αυτή η αίτηση αφορά ένα άτομο ιταλικής ιθαγένειας, το οποίο δεν είχε ποτέ την ιδιότητα του εργαζομένου και του οποίου οι δυνατότητες απασχόλησης είναι μειωμένες εξαιτίας ανεπάρκειας ή μείωσης της διανοητικής του ικανότητας και το οποίο είναι τέκνο ιταλού εργαζόμενου, που εργαζόταν στο Βέλγιο μέχρι το θάνατό του.
- 3 Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν το άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68 παρέχει στο τέκνο αυτό το δικαίωμα να απολαμβάνει, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τους βέλγους υπηκόους, τα πλεονεκτήματα που προβλέπονται από τον προαναφερόμενο βελγικό νόμο, ο οποίος έχει κυρίως ως αντικείμενο την απόκτηση ή τη βελτίωση της ικανότητας προς εργασία των μειονεκτούντων προσώπων βελγικής υπηκοότητας, ασχέτως αν αυτοί είναι εργαζόμενοι ή τέκνα εργαζομένων.
- 4 Με βασιλικό διάταγμα της 29ης Μαΐου 1968, το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου επεκτάθηκε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στα άτομα ξένης υπηκοότητας.
- 5 Ναι μεν το Δικαστήριο, δικάζοντας στα πλαίσια του άρθρου 177, δεν έχει αρμοδιότητα να εφαρμόζει τους κοινοτικούς κανόνες σε συγκεκριμένη περίπτωση, ούτε, επομένως, να αποφαινεται επί διατάξεων του εθνικού δικαίου σε σχέση με τους κανόνες αυτούς, μπορεί όμως να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τα

σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνευτικά στοιχεία, τα οποία θα μπορούσαν να του χρησιμεύσουν για την εκτίμηση των συνεπειών αυτής της διατάξεως.

- 6 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68: «...Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός Κράτους μέλους δεν δύναται στην επικράτεια των άλλων Κρατών μελών να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.»
- 7 Κατά τις παραγράφους 2 και 3 του ίδιου άρθρου, ο εν λόγω εργαζόμενος απολαμβάνει, στο έδαφος των άλλων Κρατών μελών, «των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους» και «δικαιούται εξίσου όπως και οι ημεδαποί εργαζόμενοι και υπό τους αυτούς όρους να φοιτά στις επαγγελματικές σχολές και στα κέντρα επαναπροσαρμογής ή επανεκπαιδεύσεως».
- 8 Όπως συνάγεται ιδίως από τη χρησιμοποίηση των εκφράσεων «επαγγελματική επανένταξη», «επαναπροσαρμογή» και «επανεκπαίδευση», το άρθρο 7 περιλαμβάνει τα μέτρα που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες προς το σκοπό να παράσχουν τη δυνατότητα στους μειονεκτούντες εργαζομένους να επανακτήσουν την ικανότητά τους προς εργασία.
- 9 Εντούτοις, τα πλεονεκτήματα στα οποία αναφέρεται το εν λόγω άρθρο είναι αυτά τα οποία, επειδή συνδέονται με την εργασία, πρέπει να ωφελούν τους ίδιους τους εργαζομένους, ενώ αντίθετα τα πλεονεκτήματα που προορίζονται για τα μέλη των οικογενειών τους αποκλείονται από την εφαρμογή του άρθρου 7.
- 10 Η ερμηνεία αυτή προκύπτει τόσο από τη διατύπωση όσο και από το σύστημα του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68, στον οποίο το άρθρο 7 περιλαμβάνεται στο δεύτερο τίτλο του πρώτου μέρους του, που επιγράφεται «Άσκηση της απασχολήσεως και ισότης μεταχειρίσεως», και του οποίου έπεται τρίτος τίτλος αφιερωμένος στις «οικογένειες των εργαζομένων».
- 11 Για να τεθεί το εθνικό δικαστήριο σε θέση να κρίνει με πλήρη γνώση των κοινοτικών κανόνων, πρέπει να ερευνηθεί αν οι διατάξεις αυτού του τρίτου τίτλου του κανονισμού παρέχουν στα άτομα που βρίσκονται στην κατάσταση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης το δικαίωμα να απολαμβάνουν τα εν λόγω δικαιώματα, υπό τους ίδιους όρους όπως οι ημεδαποί που βρίσκονται στην ίδια θέση.

- 12 Σύμφωνα με το άρθρο 12 του εν λόγω κανονισμού, «τα τέκνα του υπηκόου Κράτους μέλους που απασχολείται ή έχει απασχοληθεί κατά το παρελθόν στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους γίνονται δεκτά στα μαθήματα γενικής εκπαίδευσης, μαθητείας και επαγγελματικής εκπαίδευσης υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους αυτού του Κράτους, εφ' όσον τα τέκνα αυτά διαμένουν στην επικράτειά του», τα δε κράτη μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν «τις πρωτοβουλίες που επιτρέπουν στα τέκνα αυτά να παρακολουθήσουν τα ανωτέρω μαθήματα με τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις».
- 13 Σύμφωνα με την πέμπτη αιτιολογική του σκέψη, ο κανονισμός αυτός εκδόθηκε, μεταξύ άλλων, για το λόγο ότι «το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας απαιτεί, για να μπορεί να ασκείται υπό αντικειμενικές συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρεπείας... να καταργηθούν τα εμπόδια στην κινητικότητα των εργαζομένων, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα του εργαζομένου να συνοδεύεται από την οικογένειά του και τις προϋποθέσεις ενσωματώσεως της οικογενείας αυτής στη χώρα υποδοχής».
- 14 Μία τέτοια ενσωμάτωση προϋποθέτει στην περίπτωση μειονεκτούντος τέκνου αλλοδαπού εργαζομένου, ότι το τέκνο αυτό πρέπει να μπορεί να απολαμβάνει, υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, τα πλεονεκτήματα που προβλέπονται από τη νομοθεσία της χώρας υποδοχής προς το σκοπό της κοινωνικής επανένταξης των μειονεκτούντων.
- 15 Το γεγονός ότι το προαναφερθέν άρθρο 12 δεν αναφέρει ρητά τα εκπαιδευτικά μέτρα που προβλέπονται υπέρ των τελευταίων, δεν πρέπει να νοηθεί ότι υποδηλώνει την πρόθεση να αποκλειστούν τα μέτρα αυτά από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, αλλά εξηγείται από τη δυσκολία της εξαντλητικής μνείας όλων των περιπτώσεων και ιδίως εκείνων που έχουν εξαιρετικό χαρακτήρα, ενόψει των οποίων είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται η ισότητα των υπηκόων όλων των Κρατών μελών, ώστε να εξασφαλίζεται ότι το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας μπορεί να ασκείται πλήρως.
- 16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 12 πρέπει να νοηθεί ότι περιλαμβάνει τα μέτρα που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στους μειονεκτούντες να αποκτήσουν ή να βελτιώσουν την ικανότητά τους προς εργασία και έχει επομένως ως σκοπό τον προσανατολισμό, την εκπαίδευση, την επαγγελματική αποκατάσταση και επανεκπαίδευση των εν λόγω μειονεκτούντων.
- 17 Η εφαρμογή των άρθρων 7 και 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 σε μια τέτοια νομοθεσία δεν αποκλείεται από μόνο το γεγονός ότι αυτή αφορά το σύνολο των μειονεκτούντων και όχι μόνο αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εργαζομένου ή τέκνου εργαζομένου.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, καθώς και τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, την Κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας και την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που ανέπτυξαν τις παρατηρήσεις τους, και το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 177, τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), το πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 20, καθώς και τον κανονισμό διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Tribunal du Travail των Βρυξελλών, σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου αυτού της 10ης Νοεμβρίου 1972, αποφαινεται:

- 1) Τα πλεονεκτήματα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων εντός της Κοινότητας, της 15ης Οκτωβρίου 1968 (Ε.Ε. ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), περιλαμβάνουν τα μέτρα τα οποία προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες προς το σκοπό της κοινωνικής επανεντάξεως των μειονεκτούντων προσώπων, κατά το μέτρο που τα μέτρα αυτά αφορούν τους ίδιους τους εργαζομένους.
- 2) Το άρθρο 12 του εν λόγω κανονισμού περιλαμβάνει τα μέτρα που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στους μειονεκτούντες να αποκτήσουν ή να βελτιώσουν την ικανότητα προς εργασία, καθώς και τα μέτρα αυτά αφορούν τα τέκνα των εργαζομένων.

Lecourt

Monaco

Pescatore

Donner

Kutscher

O'Dalaigh

Sørensen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Απριλίου 1973.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt